

Stanovisko Výboru regionů „Rámec EU pro vnitrostátní strategie integrace Romů do roku 2020“

(2012/C 54/03)

VÝBOR REGIONŮ

- zdůrazňuje, že vlády jednotlivých členských států musí plně zapojit místní a regionální orgány do vnitrostátních strategií integrace romských obyvatel, neboť k sociální a ekonomické integraci dochází převážně na místní úrovni. To zároveň znamená, že vlády členských států musí dát místním a regionálním orgánům k dispozici finanční prostředky potřebné k uskutečňování strategií integrace romských obyvatel;
- vyzývá vlády jednotlivých členských států, aby podpořily úsilí místních a regionálních orgánů v oblasti integrace Romů a ve spolupráci se svými místními a regionálními úrovněmi vypracovaly soudržné vnitrostátní politiky a právní předpisy v rámci jasného evropského rámce, jenž by koordinoval cíle a prostředky politik na různých úrovních;
- zdůrazňuje nutnost řešit znevýhodněné postavení romského obyvatelstva na všech úrovních po celé Evropě, zejména co se týče diskriminace, chudoby, nedostatečné úrovně vzdělání, překážek vstupu na trh práce, segregovaného bydlení a nedostatečného přístupu ke zdravotním a sociálním službám. Znovu však zdůrazňuje, že označení „Rom“ je zastřešující pojem, jenž zahrnuje i další skupiny obyvatel s podobnými kulturními rysy a historií marginalizace a vyloučení v evropské společnosti (Sinti, Gypsy, Travellers, Kalé, Camminanti, Ashkali atd.), které nelze shrnout do jednotné sociálně-kulturní reality;
- domnívá se, že k dosažení těchto cílů je strategicky důležité zohlednit genderový rozměr a potírat mnohonásobnou diskriminaci, které jsou vystaveny romské ženy uvnitř své komunity i mimo ni. Je nezbytné podporovat jejich zapojení, posilovat jejich smysl pro společenskou odpovědnost a poskytnout jim příležitosti ke vzdělávání, odborné přípravě a zaměstnání. To s sebou přináší pozitivní dopad na celou rodinu a na zdraví, vzdělávání a výchovu dětí.

Zpravodaj pan Alvaro ANCISI (IT/ELS), člen městského zastupitelstva Ravenney

Odkaz Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Rámec EU pro vnitrostátní strategie integrace Romů do roku 2020

KOM(2011) 173 v konečném znění

1. POLITICKÁ DOPORUČENÍ

VÝBOR REGIONŮ

1. vítá sdělení Evropské komise *Rámec EU pro vnitrostátní strategie integrace Romů do roku 2020*, jež je významným krokem směrem k lepší koordinaci politik integrace Romů na evropské úrovni;

2. souhlasí se závěry Rady EU ze dne 19. května 2011 o sdělení Komise, v nichž byla Komise vyzvána, aby zajistila pokračování činnosti pracovní skupiny pro integraci Romů s cílem učinit začleňování Romů součástí politik EU a vyhodnotit úlohu finančních prostředků EU v úsilí o dosažení pokroku v začleňování Romů v EU, jakož i v kontextu politiky rozšiřování;

3. bere na vědomí a oceňuje zprávu Evropského parlamentu o *evropské strategii pro začleňování Romů* ze dne 9. března 2011 ⁽¹⁾, v níž byla Komise vyzvána, aby schválila prioritní oblasti strategie a předložila plán zavádějící závazné minimální normy na úrovni EU pro prioritní oblasti vzdělávání, zaměstnanosti, bydlení a zdravotní péče;

4. opakuje svoji nabídku ke spolupráci s Komisí, evropskými orgány a členskými státy na podpoře jednotnosti a soudržnosti politik a na vypracování společných norem měření pro účely boje proti formám segregace a diskriminace Romů a podpory jejich začleňování ⁽²⁾;

5. zdůrazňuje nutnost řešit znevýhodněné postavení romského obyvatelstva na všech úrovních po celé Evropě, zejména co se týče diskriminace, chudoby, nedostatečné úrovně vzdělání, překážek vstupu na trh práce, segregovaného bydlení a nedostatečného přístupu ke zdravotním a sociálním službám. Znovu však zdůrazňuje, že označení „Rom“ je zastřešující pojem, jenž zahrnuje i další skupiny obyvatel s podobnými kulturními rysy a historií marginalizace a vyloučení v evropské společnosti (Sinti, Gypsy, Travellers, Kalé, Camminanti, Ashkali atd.), které nelze shrnout do jednotné sociálně-kulturní reality;

6. zdůrazňuje, že vlády jednotlivých členských států musí plně zapojit místní a regionální orgány do vnitrostátních strategií integrace romských obyvatel, neboť k sociální a ekonomické integraci dochází převážně na místní úrovni. To zároveň znamená, že vlády členských států musí dát místním a regionálním orgánům k dispozici finanční prostředky potřebné k uskutečňování strategií integrace romských obyvatel;

7. vyzývá vlády jednotlivých členských států, aby podpořily úsilí místních a regionálních orgánů v oblasti integrace Romů a ve spolupráci se svými místními a regionálními úrovněmi vypracovaly soudržné vnitrostátní politiky a právní předpisy v rámci jasného evropského rámce, jež by koordinoval cíle a prostředky politik na různých úrovních;

8. vítá, že Komise uznává, že přístup jasně zaměřený na Romy a jejich velmi specifické potřeby a pevně zasazený do širší strategie boje proti chudobě a vyloučení je nejenom v souladu se zásadou nediskriminace jak na vnitrostátní úrovni, tak na úrovni EU, ale je v podstatě jediným způsobem řešení této konkrétní problematiky;

9. váží si toho, že Komise zdůrazňuje nutnost politik, které by braly v potaz územní zvláštnosti, a určení znevýhodněných mikroregionů, jež potřebují specifická opatření;

10. souhlasí s Komisí, že pro potírání sociálního vyloučení Romů a zlepšení jejich situace nestačí samotný zákaz diskriminace založený na rase, barvě pleti, etnickém nebo sociálním původu nebo příslušnosti k národnostní menšině (jak je stanoven v článku 2 Smlouvy o Evropské unii a článku 21 Listiny základních práv Evropské unie), ani socioekonomická opatření;

11. domnívá se, že je třeba i nadále zdůrazňovat nutnost boje proti předsudkům, rasismu, diskriminaci (přímé i nepřímé, se zvláštním zaměřením na vícenásobnou diskriminaci) a segregaci a potřebu změnit postoj občanů;

12. oceňuje záměr Komise podpořit vnitrostátní strategie integrace Romů stanovením dosažitelných, měřitelných a porovnatelných cílů, lhůt a nástrojů, možnosti technické pomoci při zlepšování kapacit členských států v oblasti řízení, kontroly a hodnocení a plánováním finančních prostředků EU určených na doplnění a podporu finančních prostředků vyčleněných členskými státy;

⁽¹⁾ INI/2010/2276.

⁽²⁾ Stanovisko VR *Sociální a ekonomická integrace Romů v Evropě*.

13. souhlasí s úsilím Komise o určení konkrétních nástrojů na dosažení cílů vytyčených v rámci EU, jako je společná akce s Radou Evropy, při níž by během dvou let mělo být vyškoleno zhruba 1 000 romských mediátorů s cílem zlepšit integraci romských dětí ve školách a upevnit vazby na romské komunity;

Čtyři prioritní cíle pro integraci Romů: přístup ke vzdělání, zaměstnání, zdravotní péči a bydlení

14. konstatuje, že v mnoha členských státech mají místní a regionální orgány konkrétní pravomoci ve čtyřech oblastech prioritních akcí označených Komisí za strategicky významné v boji proti segregaci a sociálnímu a ekonomickému vyloučení romského obyvatelstva a že sociální soudržnost se konec konců buduje na místní úrovni;

15. považuje za důležité, aby Komise s ohledem na čtyři vytyčené prioritní cíle vyzvala členské státy k určení konkrétních, měřitelných a porovnatelných ukazatelů, aby bylo možné zavést spolehlivý kontrolní mechanismus, jenž by umožnil měřit pokrok dosažený při integraci romských obyvatel a při odstraňování nevýhod;

16. souhlasí s cíli pro následující oblasti:

— **přístup ke vzdělání:** zaručit, že všechny romské děti – ať už se jedná o Romy usazené či nikoli – dokončí základní školní docházku a budou mít přístup ke kvalitnímu vzdělávání aniž by byly vystaveny diskriminaci nebo segregaci; zlepšit přístup ke službám v oblasti vzdělávání a péči v předškolním věku dítěte, což zaručí rovné zacházení a dodržování zásady rovných příležitostí; snížit počet žáků, kteří předčasně ukončují střední školu; a obecně podpořit vymýcení negramotnosti romského obyvatelstva;

— **přístup k zaměstnání:** snížit rozdíl v zaměstnanosti mezi Romy a ostatním obyvatelstvem tak, že bude zajištěn plný nediskriminační přístup k odbornému vzdělávání, na trh práce a k samostatné výdělečné činnosti a budou podporovány mikroúvěry a strategie zprostředkování veřejných služeb zaměstnanosti;

— **přístup ke zdravotní péči:** poskytnout Romům – zejména ženám a dětem – normalizovaný přístup ke kvalitní zdravotní péči, jakož i preventivní péči a zaručený přístup k sociálním službám na stejné úrovni, jako má zbytek populace, a aktivně je zapojovat do jim určených programů zdravotní péče; usilovat o snížení rozdílů mezi romským obyvatelstvem a evropským průměrem u specifických ukazatelů v oblasti zdraví;

— **dostupnost bydlení a základních služeb:** podporovat nediskriminační přístup k bydlení, včetně bydlení sociálního, a k základním veřejně dostupným službám (dodávky vody, elektřiny a plynu), přičemž by se měly řešit také konkrétní potřeby neusazených Romů;

17. domnívá se, že k dosažení těchto cílů je strategicky důležité zohlednit genderový rozměr a potírat mnohonásobnou diskriminaci, které jsou vystaveny romské ženy uvnitř své komunity i mimo ni. Je nezbytné podporovat jejich zapojení, posilovat jejich smysl pro společenskou odpovědnost a poskytnout jim příležitosti ke vzdělávání, odborné přípravě a zaměstnání. To s sebou přináší pozitivní dopad na celou rodinu a na zdraví, vzdělávání a výchovu dětí;

18. zastává názor, že příčinou vnitroeurovské mobility romského obyvatelstva může být nejen nedostatek ekonomických a pracovních příležitostí, ale i sociální vyloučení a diskriminace v přístupu ke službám, a že k řešení otázky vnitroeurovské mobility a k podpoře spolupráce mezi regiony původu a cílovými regiony jsou tudíž zapotřebí evropské strategie a fondy;

Kontrola subsidiarity a proporcionality

19. hodnotí existenci zásady subsidiarity a proporcionality v souladu s její definicí uvedenou v článku 5 Smlouvy o Evropské unii:

— sdělení Komise je v souladu se zásadou subsidiarity, neboť nadnárodní povaha evropské romské komunity a společné aspekty sociálního vyloučení, jemuž tato komunita v různých regionech Evropy čelí, znamenají, že navrhovaná opatření lze lépe uskutečnit na úrovni EU;

— zaváděná opatření nejsou novými právními nástroji, neboť na jedné straně vykazují otevřenou metodu koordinace a na straně druhé se mnoho z nich opírá o již platný předpisový rámec, což je v souladu se zásadou proporcionality;

20. bere na vědomí zprávu o konzultování sítě pro monitorování subsidiarity a oceňuje její přínos:

— síť VR pro monitorování subsidiarity vzhledem k tomu, že téma sdělení Komise patří z hlediska subsidiarity k ožehavým otázkám, zahájila konzultaci svých partnerů, jež byla ukončena 5. srpna 2011 a v jejích závěrech se uvádí, že sdělení Komise je nezbytné, neboť přináší přidanou hodnotu, a dodržuje tedy zásadu subsidiarity;

- příspěvky ukazují, že romská komunita si musí zachovat svoji identitu;
- dále je v nich zdůrazněno, že celostátní a regionální politiky se v boji proti vyloučení a chudobě ukázaly poněkud neúčinné a že iniciativy výlučně národní povahy jsou nesoudržné a rámec, jenž z nich vychází, je považován za roztržitý;
- příspěvky účastníků zejména ukazují, že problematika integrace Romů je chápána jako nadnárodní otázka, již je třeba řešit koordinovaným způsobem, a že jejich integrace se může týkat více členských států zároveň;
- příslušné opatření EU by mohlo mít řadu pozitivních dopadů, například by mohlo zlepšit soudržnost a účinnost vnitrostátních strategií členských států nebo zavést globální a integrovaný přístup. Evropské opatření by navíc umožnilo lepší sdílení informací, kontaktů a projektů spolufinancování v oblasti integrace. Mohlo by být velmi účinné při zvyšování povědomí veřejnosti o nutnosti zlepšit situaci romských občanů;
- při konzultaci bylo dále zdůrazněno, že by členské státy a místní a regionální orgány měly být s to vypracovat vhodné strategie zohledňující místní podmínky a odrážející povahu a velikost romské populace. Proto se klade důraz na to, že zapojení místních a regionálních orgánů do přípravy a plánování opatření stanovených vnitrostátními orgány má rozhodující význam pro zaručení jejich úspěchu;

21. považuje za nutné, aby se v rámci stávajících koordinačních mechanismů, k nimž patří i otevřená metoda koordinace, posoudilo, jaké jsou neúčinnější způsoby, jakými členskými státy nabídnout nástroje strukturovanější spolupráce, zejména aby bylo možné do evropských a vnitrostátních politik systematicky zapracovat otázky týkající se Romů a zavést závazné minimální standardy pro podporu sociální, ekonomické a kulturní integrace romské menšiny;

22. dále se domnívá, že je zapotřebí přísnější víceúrovňové správy, jež by do přijímání rozhodnutí zapojila místní a regionální orgány, nepovažovala je jen za výkonné subjekty a poskytla jim nástroje a finanční prostředky, aby mohly čelit výzvám, které jsou s integrací Romů spojeny;

Závěrečná doporučení

23. doporučuje členským státům, aby vypracovaly nebo přezkoumaly své vnitrostátní strategie integrace Romů tak, aby odpovídaly plánovanému časovému harmonogramu Komise, a aby do přijímání rozhodnutí a provádění zapojily místní a regionální orgány. Přitom je třeba zhodnotit osvědčené

postupy těchto orgánů a mít na zřeteli, že bez jejich důsledného zapojování nelze uskutečnit cíle vytyčené v rámci EU pro integraci Romů do roku 2020;

24. doporučuje členským státům a místním a regionálním orgánům, aby své strategie integrace Romů stanovily, provedly a kontrolovaly v úzké spolupráci s romskou občanskou společností, a to s využitím různých forem zastoupení, konzultací, účasti na procesu plánování, rozhodování, provádění, monitorování a hodnocení politik a projektů, které se jí týkají;

25. doporučuje členským státům, aby v úzké spolupráci s místními a regionálními orgány vytvořily účinný systém monitorování s cílem posoudit dopad metod integrace Romů tak, aby je bylo možné sdílet se všemi relevantními orgány a zájmovými skupinami;

26. doporučuje neprodleně provést rozhodnutí, jež byla přijata na summitu starostů o romské problematice dne 22. září 2011 ve Štrasburku;

27. doporučuje členským státům, aby vypracovaly takové strategie, které budou řešit otázku integrace romského obyvatelstva nejen z hlediska sociálně a ekonomicky znevýhodněné skupiny, ale i národnostní menšiny, již přísluší práva zakotvená v Rámcové úmluvě o ochraně národnostních menšin (ETS č. 157), jak doporučila Rada Evropy;

28. vyzývá Evropskou komisi, aby zajistila nezbytné finanční a jiné prostředky na provádění různých akčních plánů a iniciativ;

29. doporučuje členským státům a místním a regionálním orgánům, aby podporovaly opatření zaměřená na zhodnocení kultury a identity romského obyvatelstva, neboť jsou nezbytná k potírání stereotypů, xenofobie a rasismu, a také k podpoře sociální a ekonomické integrace, aniž by tím způsobily kulturní asimilaci;

30. doporučuje členským státům a místním a regionálním orgánům, aby začaly uskutečňovat strategie zaměřené na boj proti předsudkům vůči Romům, proti rasismu a diskriminaci, přičemž si musí být vědomy toho, že samotná socioekonomická opatření jsou bez skutečné změny postoje občanů jako prostředek podpory integrace romského obyvatelstva nedostatečná;

31. doporučuje členským státům a místním a regionálním orgánům, aby přijaly konkrétní specifická opatření na odstranění znevýhodnění romských občanů a zaručení jejich rovného přístupu ke vzdělání, zaměstnání, ke zdravotním a sociálním službám, bydlení a základním službám, a to i zesílením vazeb na romské obyvatelstvo za pomoci romských kulturních mediátorů;

32. doporučuje členským státům a místním a regionálním orgánům, aby podpořily současné provádění strategie integrace Romů a strategií EU v oblasti snížení chudoby a sociálního vyloučení a aby bojovaly proti utlačování a vyloučení romských dětí již od raného dětství tím, že budou poskytovat služby v oblasti vzdělávání, podpory a péče o děti mladší 3 let, a zaručí tak jejich plnou integraci a ochranu jejich práv. Vzhledem k mezigeneračním aspektům sociálního a hospodářského vyloučení přispívá snižování chudoby a segregace dětí značnou měrou k omezení rizika budoucího vyloučení a sociální, hospodářské a pracovní diskriminace;

33. doporučuje místním a regionálním orgánům, aby si vyměňovaly osvědčené postupy v oblasti integrace Romů a byly si vědomy toho, že síť jako EUROCITIES, mezinárodní

organizace a další subjekty (vládní či nikoli) činné ve všech čtyřech určených prioritních oblastech mohou být přínosem pro provádění rámce EU pro integraci Romů již na místní úrovni a se zapojením měst ve všech evropských zemích;

34. doporučuje členským státům, aby se řídily výzvou Komise a využívaly finanční prostředky EU vyčleněné na podporu úsilí o začlenění Romů, např. strukturální fondy, Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova a evropský nástroj mikrofinancování Progress, a aby zapojily nejen místní a regionální orgány a romskou občanskou společnost, ale využívaly i poradenských služeb mezinárodních organizací, náboženských organizací či nevládních organizací při využívání technické pomoci EU v zájmu zlepšování svých kapacit v oblasti řízení, kontroly a hodnocení projektů.

V Bruselu dne 14. prosince 2011

předsedkyně
Výboru regionů
Mercedes BRESSO